

09

КАКВО ВАШИЯТ РАБОТОДАТЕЛ ТРЯБВА ДА ВИ УДЪРЖА ОТ ЗАПЛАТАТА?

- Данък печалба;
- Пенсионни осигуровки;
- Здравни осигуровки;
- Изземване – само със съдебно нареждане (дълг за издръжка на дете или други такива).

Работодателят е ДЛЪЖЕН да прави тези удържки, в противен случай нарушава закона.

10

КАКВО ОЩЕ МОЖЕ ДА УДЪРЖА РАБОТОДАТЕЛЯТ ОТ ВАШАТА ЗАПЛАТА (само, ако се договорите писмено)?

- Нанесена щета, ако сте му причинили;
- Вноска наем – за жилище, което е подsigурил работодателят (общезитие, служебен апартамент).

Горепосочените удържки се договарят само в писмена форма, иначе са незаконни. Удържките могат да достигнат най-много половината от брутната Ви заплата. Винаги трябва да Ви остава минимална сума за преживяване, която се определя от броя на членовете на семейството (според действащите в страната закони).

11

КАКВО РАБОТОДАТЕЛЯТ НЕ ТРЯБВА ДА ВИ УДЪРЖА ОТ ЗАПЛАТАТА?

- Плащане за работен инструмент;
- Плащане за работно облекло (нито за прането);
- Плащане за защитна екипировка (каска, ръкавици);
- Плащане за обучение на работното място.

Работодателят трябва да Ви предложи **гореизброеното безплатно!** Работодателят няма право да Ви иска депозит преди Вашето постъпване на работа под предлог, че после може да си удържи част от него, ако прецени, че сте повредили нещо или не работите добре.

12

ОСНОВНА И НЕЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЧАСТ ОТ ЗАПЛАТАТА И УДЪРЖКИТЕ:

- Трябва да правите разлика между основна заплата и различни **добавки, премии, лично оценяване (бонуси)**.

Основната Ви заплата е записана в трудовия договор или във Вътрешните правила за работна заплата на фирмата. Работодателят **няма право** да понижава основната Ви заплата. Към нея може да прибави, по собствена преценка, добавки, премии, бонуси. Подобни допълнителни възнаграждения не са задължителни, а са по преценка на работодателя.

В случай, че работодателят Ви изплати по-ниска от обичайната заплата, проверете във фиша дали Ви е изплатена правилно основната заплата.

Възможно е, че за този месец работодателят не Ви е дал бонуси или премии. **Това не са удържки от заплатата** и според Кодекса на труда, не е и глоба (например за лошо свършена работа), независимо, че работодателят Ви е казал подобно нещо.

Praha & EU:
Investujeme do vaší budoucnosti
Evropský sociální fond

Tento leták vznikl v rámci projektu UPGRADE – zvýš svůj potenciál
Pro více informací kontaktujte:

Centrum pro integraci cizinců, o. p. s., Kubelíkova 55, Praha 3
tel.: 222 360 452, 702 150 630, email: info@cicpraha.org,

www.cicpraha.org

Užitečné odkazy:

<http://www.pracovniporadna.cz> www.suip.cz

UPGRADE
zvýš svůj potenciál

centrum
pro integraci
cizinců

BG

НАНАСЯНЕ ВРЕДА НА ИМУЩЕСТВОТО НА РАБОТОДАТЕЛЯ

Средства за правна защита и санкции

- Случвало ли се е на работното си място да нанесете щета, да изгубите нещо, което е принадлежало на работодателя Ви или да са Ви липсвали пари в касата?;
- Не сте сигурни каква материална отговорност носите?;
- Знаете ли по какъв начин трябва да обезщетите работодателя си?;
- Може ли Вашият работодател без Ваше знание да удържи от заплатата Ви обезщетение за нанесените щети?

01

КАКВО ЩЕ СЕ СЛУЧИ, АКО НАНЕСЕТЕ ЩЕТА НА РАБОТОДАТЕЛЯ СИ (нанесете щета на неговото имущество)?

- Работодателят Ви може да поиска да му заплатите **щетите (договарянето на подобна, финансова, форма задължително трябва да бъде в писмен вид!)**, да му оправите щетите или да му закупите същите вещи;

КОЛКО ЩЕ ПЛАТИТЕ? максималната сума за нанесените щети е 4,5 пъти x вашата средна заплата. сумата можете да изплатите наведнъж или да се договорите да я изплащате на вноски;

ВНИМАНИЕ: В случай, че сте нанесли щетите целенасочено (умишлено) или когато сте били под влияние на алкохол/дрога, лимитът не е валиден и заплащате цялата сума за нанесената щета заедно със загубата на печалбата на работодателя Ви;

Пример за загуба на печалба на работодателя: Работите в дърводелска фирма и вследствие на употреба на алкохол повредите фрезата, така че Ви е останалите работници нямате на какво да работите. Производството е спряно и работодателят Ви този ден е на загуба. Вашият работодател може да поиска да му заплатите стойността на печалбата, която е изгубил по Ваша вина;

- Лимитът не е валиден и когато сте използвали имущество на работодателя си за Ваши нужди (не за работни цели) и сте нанесли щета;
- Стойността на щетата се изчислява върху цената на имуществото в момента на повредата. Ако не сте съгласни с изчислението, можете да се обърнете към съда.

02 КАКВО СЕ СЛУЧВА, КОГАТО ИЗГУБИТЕ ИМУЩЕСТВО, КОЕТО РАБОТОДАТЕЛЯТ ВИ Е ПОВЕРИЛ?

- **Трябва да го заплатите или да го възстановите в пълен размер** (не е определен някакъв лимит), **Но само при определени условия:**

- Съществува писмено потвърждение за това, че работодателят е поверил тази вещ лично на Вас;
- При имущество, чиято стойност надхвърля 50 000 крони, работодателят Ви трябва да подпише с Вас **споразумение относно отговорността за загуба на повереното**. Изрично трябва да бъде споменато, че с това имущество можете да разполагате само Вие (например: не носите отговорност за машина, която използва цялата смяна). Под изгубени вещи обикновено се разбира работни инструменти и оборудване, служебен телефон, лаптоп, работно облекло.

03 КАКВО СТАВА, КОГАТО ИМАТЕ ДЕФИЦИТ В ИЗРАВНЯВАНЕТО, ТАКА НАРЕЧЕНАТА ЛИПСА?

Забележка: Отговорността за дефицит засяга по-голямата част от професиите, при които се борави с пари на работодателя: продавач, касиер, счетоводител, сервитьор и др.

- **Дефицитът /липсата/ трябва да заплатите изцяло** (няма установен финансов лимит),

Но само при определени условия:

- Работодаелят Ви преди това е договорил с Вас **споразумение в писмена форма относно отговорността за дефицита на поверените ценности**.

Внимание: Споразумението за отговорност на дефицита може да бъде **еднолично или колективно**. В случай, че работниците носят колективна отговорност, при дефицит им се изчислява процент от заплатата, директорите и тяхните заместници трябва да заплатят по-голям процент;

- **В работата си директно Вие боравите с финансови средства** (напр.: с парите от касата).
- В случай, че дефицитът не е по Ваша вина (напр.: някой е обрал касата) **могат да Ви освободят от отговорност**. Необходимо е да докажете, че не сте могли да предвидите финансовата загуба. Обикновено, в случай на кражба, полицията предоставя протокол. Ако въпреки всичко работодателят Ви държи на това Вие да заплатите щетата, обърнете се към съда.

04 ВЪЗМОЖНО ЛИ Е ДА СЕ ЗАСТРАХОВАМЕ СРЕЩУ ПРИЧИНЯВАНЕ НА ЩЕТИ?

- Да, възможно е да се направи застраховка срещу причиняване на щети на работодателя (понякога застраховка-професионална отговорност), предлага се от много търговско-застрахователни компании;
- Възможно е работодателят да поиска такава застраховка като задължително условие при постъпването Ви на работа. Това важи най-вече за работни места, където могат лесно да се понесат загуби, например: кранист, складов работник, шофьор на автомобил);
- Обикновено сами си плащате застраховката, но в някои от фирмите работодателят възстановява част към сумата или плаща пълния размер;
- Преди сключването на застраховката, **прочетете добре условията в нея!** Обърнете специално внимание на това какво **не покрива** застраховката, т.е. **изключенията в конкретната застраховка**;
- Можете да се срещнете и с **друг** вид застраховка, която има подобно наименование: **застраховка за професионална отговорност**. Тя е предназначена за случаите, когато специалист-експерт допуска грешка при упражняване на професия си и по този начин причинява щети. За някои професии такава застраховане е задължително (лекари, съдии, счетоводители, архитекти).

05 ВЪЗМОЖНО ЛИ Е ДА СЕ ЗАСТРАХОВАТЕ СРЕЩУ ЗАГУБА НА ВЕЩИ, КОИТО ВИ Е ПОВЕРИЛ РАБОТОДАТЕЛЯТ?

- Застраховане на работниците срещу вредите, причинени на работодателите, като **загубени вещи**, обикновено не се покрива от застрахователите;
- Някои от застрахователните компании предлагат тази застраховка, но с доплащане.

06 МОЖЕТЕ ЛИ ДА СЕ ЗАСТРАХОВАТЕ СРЕЩУ ДЕФИЦИТ НА ОТЧЕТЕНИТЕ ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА?

- Застрахователите обикновено не предлагат такава застраховка. Причината за допуснатия дефицит почти винаги е в списъка на щетите, които застрахователната компания не изплаща.

07 МОЖЕ ЛИ ВАШИЯТ РАБОТОДАТЕЛ ДА ВИ УВОЛНИ ЗА ПОВРЕДА, ЗАГУБА, ДЕФИЦИТ?

- **Самата щета** обикновено не е причина за прекратяване на трудовите взаимоотношения. Решаващ фактор е дали има нарушение на изпълнение на служебните задължения. **Сериозното нарушение** може да бъде причина за незабавното прекратяване на трудовите взаимоотношения.
- Зависи **до каква степен сте виновни**, напр.: колко голяма е нанесената щета, **дали сте били в нетрезво състояние или под въздействие на наркотици**, дали сте я причинили **умишлено или по непредпазливост**;
- В случай, че не сте съгласни с уволнението, можете да се обърнете към съда.

РЕЗЮМЕ

- **Нанесените щети ще трябва да възстановите – като закупите същата вещ, поправите я или я заплатите: цялата стойност или на изплащане.**
- **Работодаелят не може да Ви удържа дължимата сума от заплатата без Вашето съгласие, което се договоря писмено.**
- **Нанесената щета трябва да възстановите и в случаите, когато вече не работите за този работодател.**

08 КАКВО ОЩЕ МОЖЕ РАБОТОДАТЕЛЯТ ДА ВИ УДЪРЖА ОТ ЗАПЛАТАТА, КАКВО Е ТОВА ГЛОБА?

- Според Кодекса на труда работодателят може да Ви наложи глоба само в един случай: когато нарушите **кlausата за недопускане на конкуренция**;
- Всички останали **глоби за лошо извършена работа, за болнични, за взет отпуск и за каквото и да било друго, са незаконни**.
- **Кlausа за конкуренция** е договаряне (в трудовия или в самостоятелен договор), **която става актуална чак след прекратяване на трудовия договор** (и е валидна за период максимално до 1 година). Тази klausа се прилага само за някои високопоставени работни места. Опростено казано, тази klausа е задължение на работника, че за определен период от време няма да работи в конкурентна фирма. Работодаелят трябва да се ангажира, че през това време ще заплати най-малко 50% от предишните доходи на работника. В случай, че това не е записано изрично в договора, той е невалиден. Ако работникът наруши тези задължения, трябва да изплати **обезщетение** на работодателя си.
- Възможно е в трудовия договор да е записано, че работодателят забранява работа в конкурентна фирма, докато работникът е на договор **при него**. **Това не е klausа за конкуренция**, защото според Кодекса на труда, **винаги** трябва да имате писменото съгласие на работодателя си, когато искате да работите в друга фирма, която извършва същата дейност. Ако става въпрос за фирма с друга дейност, съгласие не Ви е необходимо, не сте длъжни да информирате работодателя си.